

Fra bagedyst til heteronormativitet: En undersøgelse af forståelser af og diskurser om kønsidentitet i Den Store Bagedyst-debatten på Facebook

Hanna Birkelund Nilsson
Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab
Københavns Universitet
mpz188@alumni.ku.dk

Abstract

This paper examines gender attitudes in Danish society through analysis of comments regarding an episode of the TV show “Den Store Bagedyst” (translated: “The great Danish bake-off”), hosted by the national broadcasting corporation DR. Using online ethnography, I collected a series of comments from DR’s Facebook site where the debate took place. I find two opposing discourses about gender identity represented in the data under question through analysis of gender specific member activities (Schegloff 2007) and negotiations of masculine gender identities. The vein of discourse most prominent in the data is one in which participants criticize the program for reproducing an old-fashioned and stereotypical view on gender which the participants regard as discriminating. This tendency is in line with a queer-theoretic understanding of gender, seeing masculinity and femininity not as determined by sex, but rather viewed as individual constructions. This is in contrast to the secondary tendency, in which participants contrast masculinity with femininity and therefore represent a stereotypic view of genders.

Indledning

Den 5. oktober 2016 blev fjerde afsnit af DR1’s *Den Store Bagedyst*, femte sæson, vist på de danske tv-skærme. Temaet for dagens afsnit var ”mandehørm”, og her skulle deltagerne bage grove ”mandebrød”, bread sticks med chili og bacon og afslutningsvis en polterabendskage. Som altid endte afsnittet med, at den deltager, der overordnet havde klaret sig dårligst, blev smidt ud af konkurrencen. Denne gang blev det deltageren Gunnar, der røg ud, fordi hans polterabendkage ifølge dommerne ikke var maskulin nok. Efter programmet blev sendt, delte DR1 følgende opslag på det sociale medie Facebook.

Eksempel 1

Som det ses, modtog opslaget over 600 reaktioner, over 400 kommentarer og blev delt 44 gange. Sammenlignet med opslaget, som DR1 delte, efter at deltageren Iben røg ud, der modtog 246 reaktioner og 49 kommentarer, samt opslaget, der blev delt efter at deltageren Inge røg ud, der modtog 191 reaktioner og 127 kommentarer¹, er det tydeligt, at udfaldet af afsnittet berørte mange seere. Mange kommentarer debatterede det kønssyn, som kom til udtryk i programmet, og det er det, jeg i denne artikel vil belyse ud fra en analyse af udvalgte kommentarer og reaktioner på opslaget. Kommentarerne til Facebook-opslaget udgør samlet set en debat om kønsopfattelser, der indledes dels som reaktion på selve udsendelsens mandehørmstema, dels det faktum, at det var Gunnar, der røg ud af programmet som konsekvens af, at hans fortolkning af temaet blev opfattet som forkert af dommerne. Facebook-kommentarerne udgør herved en forhandling om kønsidentiteter – især med fokus på, hvad der karakteriserer mandlighed.

Jeg vil i denne artikel argumentere for, at denne Facebook-debat viser, at der er andre positioner til stede end dem, der slår til lyd for en stereotyp, binær kønsopfattelse. Herved kan diskussionen ses som et eksempel på, hvordan opfattelsen af kønsidentitet er under forhandling. Dette vil jeg understøtte gennem en analyse af de forskellige kønsidentiteter, der forhandles i diskussionen på Facebook. Alt i alt vil jeg vise, at der i dag er en overordnet tendens til, at de generelle kønsopfattelser distancerer sig fra stereotype mand/kvinde-størrelser og derimod går i en retning, som jeg her vil kalde for *performance-orienteret*. Dette vil jeg uddybe i det følgende.

Køn set fra et queerteoretisk perspektiv

Inden for queerteori opfattes køn (og bredere, identitet) som noget, man *gør*, frem for noget, man *er* (Butler 2004:42; Walseth m.fl. 2014:33). I forlængelse heraf beskriver Bissenbakker (2008) Butlers omtale af køn som ”performativt konstituerede identitetskategorier”. Ud fra denne anskuelse skal

køn altså ikke ses som noget indre, men derimod som en række af socialt situerede handlinger (Bissenbakker 2008:46). Med den queerteoretiske tilgang til køn sker der herved en distancering fra at se køn som noget indre og fastlagt, og hen imod at se det som noget, der løbende udføres og reguleres i forskellige sociale situationer. Som Butler formulerer det: ”*Gender is a regulatory norm*” (Butler 2004: 53). Det queerteoretiske perspektiv anfægter desuden den *heteronormative* herskende diskurs, som foreskriver, at heteroseksualitet er normalt, naturligt og mest ønskeligt, hvorimod andre seksuelle relationer og identiteter fremstår som unormale (Walseth m.fl. 2014:33). Denne term bliver relevant, fordi det i flere kommentarer i Facebook-debatten pointeres, at Gunnar, som røg ud af programmet, var homoseksuel. Det bærer, som jeg vil vise i analysen, en stor del af motivationen for at starte debatten. Som jeg vil komme ind på, gøres termen relevant i forhold til Den Store Bagedyst, fordi den konstruktion af mandlighed, der reproduceres, netop trækker på en mere traditionel opfattelse af mandlighed. Med andre ord bliver programmet af mange seere anset som diskriminerende. Det queerteoretiske perspektiv er altså i opposition til et essentialistisk, binært kønssyn – netop det, som Den Store Bagedyst kritiseres for at reproducere, som mine analyser vil vise.

Med begrebet kønsidentitet mener jeg herved i denne artikel forskellige identitetskonstruktioner, der kan spænde fra stereotype opfattelser af køn som et binært system med mænd og kvinder som to forskellige positioner, til mere fleksible, forhandlede kategorier. Med fastlæggelsen af disse forskellige syn på køn kan jeg herved udpege deltagerens orienteringer mod de forskellige tilgange.

Identitetskonstruktion på Facebook

Jeg vil først og fremmest fremhæve, at identitetskonstruktioner på Facebook især muliggøres i kraft af, at Facebook muliggør *refleksivitet* (Weber & Mitchell 2008:41). Dette betyder, at interaktion og selvpræsentation kan reflekteres over i større grad i online interaktion i modsætning til offline face-to-face-interaktion. I forlængelse heraf er det relevant at komme ind på identitetskonstruktion som fænomen på sociale medier. Schack (2010) argumenterer for, at online kommunikation adskiller sig fra vores offline adfærd, idet man opnår en højere grad af kontrol over sine signaler (Schack 2010:174). I forlængelse af dette har jeg interesse i, hvordan kønsidentiteter bliver konstrueret som led i debatten. Sådanne identitetskonstruktioner mener jeg i høj grad finder sted i kraft af det, Schegloff (2007) kalder *medlemskategorisering*. Formålet med medlemskategorisering er at undersøge, hvilke *kategoribundne aktiviteter* (”category-bound activities”), som deltagerne trækker på i deres forståelser af en kategori som fx køn. Disse kategoribundne aktiviteter, hævder Schegloff, hænger sammen med *common-sense-viden* (”common-sense knowledge”), som omfatter, hvordan medlemmer af en bestemt kategori *forventes* at udføre bestemte handlinger, fx at en baby forventes at græde (ibid.: 470). Jeg vil her argumentere for, at mine deltagere trækker på sådanne common-sense-forståelser af kategoribundne aktiviteter i deres omtale af køn, og jeg vil derfor undersøge kønskategoriernes med henblik på de kategoribundne aktiviteter, de forbindes med. Dog påpeger Schegloff, at det kan være problematisk at fokusere på kønskategorisering, da man altid vil være medlem af en kønskategori (ibid.:474), hvorfor hans kønsopfattelse er essentialistisk og ikke performativ. Her vil jeg alligevel argumentere for, at det er gavnligt at undersøge, hvordan mine

deltagere kategoriserer kønsidentitet, fordi disse kategorier i mine data er under forhandling. Det er med andre ord muligt at *udfordre* common-sense-viden. Jeg vil således kaste lys over, hvordan deltagerne på den ene side fremviser common-sense-forståelser – eller stereotype forståelser – af køn og på den anden side, hvordan disse forståelser udfordres. Jeg vil således antage, at common-sense-forståelser og stereotype forståelser af køn hænger sammen.

Med dette sagt vil jeg gå til termen *identitetsforhandling*. Denne term er vigtig, da de forskellige kønsopfattelser i mine data er under forhandling. Swan (1987:1048) skriver om identitetsforhandling, at personer indgår i sociale interaktioner med bestemte mål og herved forsøger at etablere enighed om identiteter, der muliggør det for dem at opnå disse mål. Imidlertid vælger jeg også her at forstå forhandling som forhandling af identiteter på *ideologisk* plan. Derfor kan forhandlingen også omfatte deltagernes opfattelse af, hvilke kønsidentiteter, der er legitime. Inddragelse af identitetsforhandlingsbegrebet har altså som formål at pointere, at identitet ikke er noget fastlagt og uforanderligt, men derimod at identiteter er en foranderlig og socialt afhængig størrelse, der både kan dannes konsensus om og forhandles.

Jeg har nu uddybet de væsentligste termer, jeg vil trække på i min analyse. Ud fra denne ramme vil jeg således undersøge deltagernes forskellige forståelser af gældende kønsidentiteter og med andre ord, hvilke kategorier, de forbinder især maskulinitet med.

Egenskaber ved Facebook-interaktion

Mine indsamlede data stammer som nævnt fra Facebook-siden *DRI*, som enhver Facebook-bruger kan synes godt om og derved følge og modtage opslag fra. Jeg vil i det følgende kort opridse enkelte af de egenskaber, der kendetegner Facebook som medie. Først og fremmest er det relevant at nævne, at Facebook er et eksempel på et *Web 2.0*-medie, der er kendetegnet ved mange-til-mange-kommunikation (Dohn 2011: 35-37). En anden vigtig Facebook-egenskab i forhold til denne artikels undersøgelse er, at Facebook-brugere kan vise forskellige reaktioner til opslag: Hvor man før kun kunne synes godt om opslag, blev det fra februar 2016 også muligt at signalere andre reaktioner, fx ”haha” og ”ked” (Fancony 2016). En anden vigtig egenskab er brugen af *emotikoner*; ved online kommunikation er en række paralingvistiske ressourcer, der er mulige ansigt til ansigt, fraværende. Dog kan de delvis erstattes af emotikoner, små ikoner som kan hjælpe med at signalere, hvordan et opslag skal forstås, fx om det er ironisk eller humoristisk ment (Cameron 2014: 35-36). Herved kan emotikoner ses som *kontekstualiseringsmarkører*, hvilket vil sige tegn, der indikerer, hvordan en kommentar skal forstås (Gumperz 1999: 461). Noget, jeg vil lægge vægt på i analysen, er, at *fraværet* af kontekstualiseringsmarkører i samme grad kan pege på, hvordan en besked skal forstås. Med dette fastlagt vil jeg nu komme ind på, hvordan jeg vil undersøge de forskellige forståelser af kønsidentitet på Facebook.

Metodisk refleksion

Dataindsamling

Denne artikel vil som nævnt tage afsæt i kommentarerne til Facebook-opslaget, der fremgår af Eksempel 1. Jeg indsamlede kommentarerne ved at tage screenshots af de kommentarer, jeg fandt relevante for mit undersøgelsesfokus; dette betyder, at jeg først og fremmest har foretaget observation, hvorfor min indsamlingsmetode kan beskrives ved *online etnografi*, der primært har fokus på medlemsobservation (Androutsopoulos 2008: 4). Men vigtigere har jeg foretaget selektion, hvilket betyder, at jeg har reflekteret over og udvalgt de kommentarer, der i min optik var mest kendetegnende for de overordnede kønsopfattelserne i kommentarerne.

Androutsopoulos (2013: 240-241) skelner mellem skærbaseret og brugerbaseret dataindsamling, der har at gøre med, hvorvidt data er indsamlet gennem brugerkontakt eller ej. Jeg har ikke haft kontakt til brugerne bag de anvendte kommentarer, hvorfor min dataindsamlingsmetode kan kategoriseres som skærbaseret. Da jeg ikke har haft kontakt til mine deltagere, var det desuden en vigtig etisk nødvendighed at beskytte mine deltagere. Da jeg har at gøre med en holdningsdiskussion, mener jeg, at dette var særligt vigtigt, da jeg kunne risikere at udstille individers holdninger og følelser. Derfor har jeg sløret deltagernes profilbilleder og givet dem pseudonymer.

Analysemetode

Jeg vil undersøge de forskellige forståelser af kønsidentitet ved hjælp af en række forskellige analysemetoder. Først og fremmest vil jeg foretage en nærsproglig mikro-analyse. Her vil jeg inddrage de termer, jeg gennemgik i afsnit 3, og med andre ord undersøge, hvordan deltagerne sprogligt konstruerer, forhandler og kategoriserer (køns)identitet. Med afsæt i mikro-analysen vil jeg derefter foretage en diskursanalytisk perspektivering. Denne har som formål at kaste lys over, at der i mine data er forskellige (diskursive) orienteringer mod kønsidentitet til stede. Som det vil fremgå, er der to modsatrettede diskurser til stede i kommentarerne, hvoraf den ene dominerer.

Analyse

For at kunne beskrive debatten i kommentarerne og derigennem, hvordan debatten peger på kønsopfattelser, der er til stede på makro-niveau, vil jeg indlede med to eksempler på ikke-binære, ikke-stereotype kønsforståelser. Jeg vil argumentere for, at alle eksempler, jeg vil belyse, til et vist punkt tager kønsidentitet op til forhandling: enten fordi de kritiserer DR1 for det kønssyn, der afspejles ved mandehørmstemaet, eller ved at distancere sig fra de kritiske kommentarer og derved støtte DR1's skildring. Jeg vil i det følgende gennemgå to udvalgte kommentarer, der kritiserer DR1 for deres kønssyn. Det er her væsentligt at påpege, at disse er to ud af mange kommentarer, der viser samme tendens: en afstandstagen fra det kønssyn, deltagerne mener, at DR1 reproducerer.

Eksempel 2

I Eksempel 2 påpeger deltageren Louise, at hun mener, at kønssynet i programmet opretholder en ”kedelig og utrolig gammeldags opfattelse af, hvad der er mandligt og kvindeligt”. Desuden kritiserer hun DR1 og bagedysten for at ”sende den homoseksuelle mand ud”, fordi hans forståelse af maskulinitet er ”fletninger og lyserødt”. Denne kommentar udgør først og fremmest en afstandstagen fra en ”gammeldags” opfattelse af køn, hvilket jeg her kalder et stereotypt kønssyn. Desuden er der 257, der synes godt om kommentaren og derfor må formodes at være enige i kritikken. I eksemplet karakteriseres maskulin kønsidentitet altså ved ord som ”fletninger” og ”lyserødt”, hvilket kan ses i opposition til den kønsidentitet, deltageren mener, at programmet konstruerer om mandlighed. En lignende tendens udtrykkes i det næste eksempel.

Eksempel 3

Her er ordvalg som ”afstumpet”, ”unuanceret”, ”generaliseringer” og ”korrekt forestilling” interessante, fordi de ligeledes peger på, hvad jeg forstår som en kritik af den stereotype fremstilling af køn. Desuden gør denne deltager eksplicit brug af heteronormativitetsbegrebet, som derved gøres relevant i debatten. Der er desuden 179, der synes godt om kommentaren, hvilket ligeledes vidner om generel enighed i kritikken. Brugeren Marie beskylder desuden DR1 for både sexismen og for at reproducere en heteronormativ fremstilling af køn, hvilket skal forstås i forhold til mandehørmstemaet og de elementer, mandlighed her forbindes med. Med kritikken af ””korrekte” forestillinger” udtrykker hun desuden, at der er en ’forkert’ konsensus om kønsideologier, der bør tages afstand fra. Her kommer hun ind på, at Gunnar derimod fremviser en individuel maskulinitet, og herved fremstiller hun køn som noget subjektivt og foranderligt, der kan ses meget i overensstemmelse med en performansbaseret forståelse af køn. Med denne kommentar ses herved

en tydelig afstandstagen fra DR1's fremstilling af mandehørm og derimod en tilnærmelse mod queerteoriens kønssyn.

Som det kan ses ud fra Eksempel 2 og Eksempel 3 og reaktionerne herpå, er mange enige i, at der bør tages afstand fra den traditionelle og stereotype fremstilling af køn, hvorved de udviser konsensus (jf. Swan 1987) om forståelsen af maskulin kønsidentitet som mere nuanceret end den stereotype, binære kønsforståelse tilskriver. Et gennemgående forhold for kommentarerne er manglen på kontekstualiseringsmarkører i form af emotikoner. Dette kan skyldes, at brugen af emotikoner kunne få kommentarerne til at fremstå useriøse – hvorfor fraværet af emotikoner også får funktion som en kontekstualiseringsmarkør her. Disse deltagere er to ud af mange brugere, der tager kønsidentitet op til forhandling ved at kritisere det kønssyn, der afspejles i programmet. Det er her relevant at inddrage Schegloffs begreb om medlemsbundne aktiviteter, da jeg vil argumentere for, at disse ligeledes bliver forhandlet. Som jeg nævnte i indledningen, omfattede mandehørmstemaet, at deltagerne skulle bage grovbrød, breadsticks med chili og bacon og bage en polterabendskage. Ud fra dette mener jeg, at man kan se disse som associationer til mandlighed, hvorved jeg vil argumentere for, at disse – grovhed, chili og bacon – bliver gjort til medlemsbundne egenskaber (at kunne lide sådanne ting). Dette bliver imidlertid forhandlet gennem de to viste eksempler. Som jeg er kommet ind på, går disse kommentarer snarere i en performansorienteret retning og ser herved køn og mandlighed som mere subjektivt og foranderligt. Herigennem gør de det illegitimt og ligefrem diskriminerende at konstruere disse kategoribundne aktiviteter for mandlighed – eller måske fordi det kun er disse aktiviteter, der bliver foreslået som medlemsbundne.

I det følgende vil jeg vise eksempler på en anden tendens fra kommentarfeltet, nemlig deltagere, der distancerer sig fra den ovenstående kritik af DR1 for derimod at signalere enighed med det kønssyn, der fremstilles i programmet. De følgende tre eksempler viser kønsidentitets-konstruktioner, hvor der skelnes klart mellem maskulinitet og femininitet. I det første eksempel foretager en deltager en skelnen mellem maskulinitet og femininitet, hvor deltageren hævder, at Gunnar røg ud pga. en misforståelse.

Eksempel 4

Denne kommentar står i modsætning til den først viste kritik ved at hævde, at Gunnar røg ud af programmet, fordi han misforstod temaet. Dette forklarer deltageren med, at bagedyst-deltagerne var blevet bedt om at lave en "maskulin" kage, men at Gunnar derimod lavede en "pusse-nusse"-kage, der var "yderst feminin af udseende". Herved sammenkobler deltageren identiteten "feminin" og beskrivelsen "pusse-nusse" (hvilket kan tyde på, at deltageren ud fra sin common-sense-viden forbinder det faktum, at kagen var lyserød, med femininitet), mens maskulinitet beskrives som det

modsatte, idet opgaven ikke besvares ved at lave en lyserød kage. Dette syn er også til stede i det næste eksempel.

Eksempel 5

Også her bliver femininitet og maskulinitet konstrueret som modsætninger. Desuden er der den samme forståelse af køn som i Eksempel 4 til stede, hvor femininitet associeres med lyserødt, hjerter og "pusse-nusse", mens maskulinitet associeres med fx en "trucker-kage". Altså konstrueres der her på samme måde to binære kønsidentiteter, der associeres med meget forskellige egenskaber. Nedenfor ses endnu et eksempel, hvor kategorien maskulinitet uddybes yderligere.

Eksempel 6

Denne kommentar er først og fremmest en reaktion på den DR-kritiske tendens, jeg beskrev tidligere. Her er deltageren mere positivt stillet over for begrebet "mandehørm" og konstruerer dette som "cigar, Frank Sinatra, whisky eller cognac". Altså kan en rigtig mand lide disse ting, og denne deltager konstruerer derved i lighed med de to tidligere eksempler en tydelig skellen mellem feminint og maskulint.

Jeg har nu behandlet fem eksempler med henblik på konstruktion af kønsidentiteter ved at se, hvilke forståelser af køn, deltagerne fremlægger. Her er medlemskategoriseringsbegrebet også relevant at inddrage med henblik på konstruktionen af, hvad der er maskulint og feminint. Schegloff skriver som nævnt, at medlemskategorier tit er kendetegnet ved taget-for-givne kategoribundne aktiviteter. Dette mener jeg i høj grad kan overføres til de kønskonstruktioner, jeg har at gøre med her. Når jeg har beskrevet mandlighed og kvindelighed i forhold til de stereotyper, som deltagerne præsenterer i forhold til kønskategoriernes, mener jeg i høj grad, at det afspejler taget-for-givne idéer om, hvad der er maskulint og feminint – og at dette bliver sammensat med de aktiviteter, de forskellige køn forventes normalt at udføre. Derfor associeres femininitet med "pusse-nusse", lyserød og hjerter, mens maskulinitet associeres med Frank Sinatra og whisky. Der er altså i de tre sidste eksempler taget-for-givne forståelser af, hvad der er kategoribundne aktiviteter for henholdsvis kvinder og mænd. Når jeg har valgt at kalde disse for identitetskonstruktioner skyldes det, at jeg mener, at de afspejler forståelser af, hvad der er kvindeligt og mandligt og derved, hvordan en feminin og

maskulin identitet 'ser ud', og hvilke aktiviteter hhv. en kvinde og mand skal udføre. Ud fra min analyse kan jeg således se to forskellige tendenser – to forskellige forståelser af kønsidentitet – hvoraf den ene fremstiller kønnene som tydeligt forskellige, og den anden går imod det kønssyn, der skildres i Den Store Bagedyst, og herved tager afstand fra stereotype, traditionelle skel mellem mandlighed og kvindelighed. Disse to tendenser vil jeg i følgende argumentere for er til stede *diskursivt*.

Diskursanalytisk refleksion

Jeg har nu undersøgt forskellige forståelser af køn, samt hvordan deltagerne konstruerer, forhandler og kategoriserer især maskulin kønsidentitet. Som jeg har nævnt, kan der ud fra denne analyse ses to modsatrettede forståelser, som jeg i følgende vil argumentere for kan anskues som to modsatrettede diskurser. Først vil jeg imidlertid fremlægge den definition af diskursbegrebet, som jeg vil anvende. Min diskursanalyse vil jeg foretage i overensstemmelse med Foucaults diskursbegreb, beskrevet af Hall (2001). Hall fremhæver, at Foucault forstår termen diskurs som et *repræsentationssystem* (Hall 2001: 72); Foucault var interesseret i de regler og praksisser, der producerer meningsfulde udsagn. Her forstod han diskurser som: "*a group of statements which provide a language for talking about – a way of representing the knowledge about – a particular topic at a particular historical moment*" (ibid.: 72). Med denne diskursdefinition forstår jeg herved diskurser som *sproglige praksisser*, hvorigennem *meningsfulde udsagn* kan italesættes. Herved vil jeg anse diskurser som sproglige repræsentationer for bestemte kønsideologiske og taget-for-givne synspunkter set igennem deltagerens sproglige praksisser. Når jeg gentagne gange har fremhævet, at kønsidentiteterne, jeg undersøger, er under forhandling, er det først og fremmest relevant at påpege, at der er forskellige former for *tænke-som-sædvanlig* (jf. Schutz 2005) om køn på spil. Dette tyder på, at der er forskellige meningsfulde forståelser om køn til stede, hvorfor der også må eksistere forskellige *diskurser*.

Den første forståelse, jeg vil komme ind på, er den, der fremgår af kommentarerne, der bryder med den ellers herskende kritik af Den Store Bagedysts kønssyn: Her ses femininitet som det sarte og bløde, idet det for mange deltagere bliver associeret med lyserød, "pusse-nusse" og hjerter, jf. Eksempel 4, 5 og 6. Herimod associeres maskulinitet med blandt andet Frank Sinatra og whisky og kan ud fra en common-sense-forståelse – eller stereotyp forståelse – af maskulinitet anskues meget synonymt med mandehørmstemaet, som produceres i Den Store Bagedyst. Kommentarerne, der falder ind under denne fremstilling, kan altså ses i kontrast til beskyldningerne mod DR1 og forklarer derimod, at Gunnar røg ud, fordi han misforstod temaet. Herved er der en mere traditionel (eller stereotyp) forståelse af kønsroller på spil, og deltagerne bag disse kommentarer accepterer ukritisk disse stereotype kønsforskelle. Disse bliver herved behandlet som taget-for-givne, hvorfor det anses som forkert at negligere forskelle mellem kønnene. Herved mener jeg, at disse kommentarer reproducerer en diskurs om, at *køn er forskelle*.

Som nævnt kan denne diskurs ses som en modsætning til den ellers herskende – den primære – tendens i kommentarerne. I modsætning til *køn er forskelle*-diskursen behøver maskulinitet ifølge denne forståelse ikke at sættes i kontrast til femininitet. Igennem denne forståelse bliver Den Store

Bagedyst kritiseret for at besidde et bestemt syn på maskulinitet, og dette – at reproducere *køn er forskelle*-diskursen – anses ud fra denne forståelse som diskriminerende. DR1 kritiseres med andre ord for at foretage denne skelnen mellem feminint og maskulint. Forståelsen er her på linje med den queer-teoretiske opfattelse af køn: at køn ikke er fastlåste størrelser, men derimod kan performes og varieres. Dette mener jeg især er tydeligt, idet disse kommentarer påpeger, at Gunnar blot har foretaget en personlig fortolkning af mandehørmstemaet (jf. Eksempel 2 og 3). Ud fra disse kommentarer mener jeg herved, at der hersker en diskurs om, at *køn er individuelt*.

En anden ting mener jeg imidlertid er vigtigt at komme ind på her. Ud fra denne forståelse om, at det er ”gammeldags” og ”sexistisk” at behandle køn som netop forskelle, mener jeg, at dette kan tolkes som, at *køn er forskelle*-diskursen sættes lig med en *heteronormativ diskurs*: Som det fremgår af mine data, er der en overvægt af kommentarer, der har en forståelse om, at Den Store Bagedysts fremstilling af mandehørm er diskriminerende mod homoseksuelle, fordi Gunnars forståelse af maskulinitet netop anses som forkert i programmet, og han selv er åbent homoseksuel. Herved kan den primære tendens i debatten anskues som, at Den Store Bagedyst kritiseres for at reproducere en heteronormativ diskurs.

Konklusion

Jeg har i denne artikel undersøgt de forståelser af køn, der er til stede i Facebook-debatten, der opstod som reaktion på det afsnit af Den Store Bagedyst, hvor deltageren Gunnar blev sendt hjem. Her har jeg fundet frem til, at der i kommentarerne er to diskurser til stede: Den ene diskurs går i en performance-orienteret retning, hvor køn anses som foranderlige, subjektive og ikke-fastlagte størrelser, og denne diskurs tager derfor form som en kritik af det kønssyn, der vises i bagedyst-afsnittet. Den anden diskurs udtrykker et mere traditionelt identitetssyn, hvor kønsidentitet, især maskulinitet, defineres ved bestemte kategoribundne aktiviteter. Da det er tydeligt at den første diskurs fylder mest i mine data, kan man foreslå, at der er en større samfundsmæssig udvikling i gang. Siden et underholdningsprogram om bagning kan forårsage en debat af denne størrelse, mener jeg, at det kan pege på en udvikling, der trækker på en større samfundsmæssig tendens: nemlig at mandlighed og kvindelighed ikke længere bliver set som fastlåste størrelser, der kan karakteriseres ved taget-for-givne, kategoribundne aktiviteter, jf. Schegloff (2007). Analyserne i denne artikel viser netop, at kønsidentitet ikke er fastlagt og taget-for-givet, og herved ses der altså en afstandstagen fra de stereotype opfattelser af, hvad mandlighed og kvindelighed karakteriseres ved. Dog viser mine analyser også, at mange stadig argumenterer for en mere essentialistisk opfattelse af køn. Derfor har denne artikel kastet lys på en samfundsmæssig uenighed om, hvordan kønsidentitet skal forstås. Da denne artikel kun har fokus på én debat er det naturligvis begrænset, hvor meget jeg kan udlede om den større kønsdebat; dog mener jeg, at tendensen, jeg har udpeget, kan tænkes at afspejle en samfundsmæssig udvikling i en performance-orienteret retning – for ellers ville debatten næppe være blevet sat i gang, for ikke at tale om udvikle sig til den givne størrelse.

Referencer

- Androutsopoulos, Jannis (2008): "Potentials and Limitations of Discourse-Centred Online Ethnography" i: *Language@Internet*, Volume 5.
- Androutsopoulos, Jannis (2013). "Online data collection" i: C. Mallinson, B. Childs / G.V. Herk (eds.) *Data Collection in Sociolinguistics: Methods and Applications*, 236-250. Routledge.
- Bissenbakker Frederiksen, Maja (2008): *Dannelse og dissonanser. En normativitetskritisk undersøgelse af det danskfaglige curriculums subjektkonstruktioner specielt med henblik på italesættelsen af køn og etnicitet*. København: Københavns Universitet.
- Butler, Judith (2004): *Undoing gender*. New York: Routledge.
- Cameron, Deborah (2014): *Working with Written Discourse*. London: SAGE Publications Ltd.
- Dohn, Nina Bonderup (2011): "Web 2.0" i: *Digitalt dansk*. Academia.
- Facebook: "DR1" <https://www.facebook.com/dr1/> (5/12-2016)
- Fancy, Simon (2016): "Nu kan du mere end bare synes godt om på Facebook" i: *Politiken*, <http://politiken.dk/forbrugogliv/digitalt/ECE3084198/nu-kan-du-mere-end-bare-synes-godt-om-paa-facebook/> (5/12-2016)
- Gumperz, John (1999): "On interactional sociolinguistic method" i: *Talk, Work and Institutional Order: Discourse in Medical, Mediation and Management Settings*, 453-471. Berlin, Germany: Mouton de Gruyter.
- Hall, Stuart (2001): "Foucault: Power, Knowledge and Discourse" i: *Discourse Theory and Practice*. Sage.
- Schegloff, Emanuel A. (2007): "A tutorial on membership categorization" i: *Journal of Pragmatics*, 39, 462-482. Elsevier.
- Schutz, Alfred (2005): "Den Fremmede: Et socialpsykologisk essay" i: *Hverdagslivets sociologi*. Hans Reitzel.
- Schack, Clara Møller (2010): "Identitetskonstruktion på Facebook – en kvalitativ undersøgelse af unges brug af det sociale online-netværk på Facebook" i: *Psyke & Logos*, 31, 174-192. Dansk Psykologisk Forlag.
- Swan, William (1987): "Identity Negotiation: Where Two Roads Meet" i: *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 53 (6), 1038-1051. American Psychological Association, Inc.
- Walseth, Kristin & Hæhre, Heidi (2014): "Heteronormativitet i kropssøvingsfaget" i: *Tidsskrift i ungdomsforskning*. NOVA.
- Weber, Sandra & Mitchell, Claudia (2008): "Imagining, Keyboarding, and Posting Identities: Young People and New Media Technologies" i: *Youth, Identity, and Digital Media*. Cambridge, MA: The MIT Press.

Noter

¹ <https://www.facebook.com/dr1/>